

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Факультет фізичної культури

Кафедра спорту і спортивних ігор

ПРОГРАМА

**проведення державної атестації у формі
комплексного екзамену з нормативних
навчальних дисциплін**

**професійної підготовки для здобувачів вищої освіти,
щодо яких здійснювалася підготовка бакалавра
з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальності: 017 Фізична культура і спорт**

**Затверджено на засіданні кафедри спорту і спортивних ігор
(протокол № 10 від 24 вересня 2020 р.)**

Завідувач кафедри

М. В. Прозар

**м. Кам'янець-Подільський
2020 рік**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Екзаменаційна комісія проводить державну атестацію у формі комплексного екзамену з нормативних навчальних дисциплін професійної підготовки, перевіряючи науково-теоретичну підготовку випускників, приймає рішення щодо присвоєння їм відповідного освітнього ступеня та кваліфікації, видання документа про освіту державного зразка, опрацьовує пропозиції щодо поліпшення якості підготовки фахівців в Університеті. Діяльність екзаменаційної комісії регламентується «Положенням про порядок створення, організацію і роботу екзаменаційної комісії Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка».

Програма екзамену покликана вирішити такі завдання:

1. Комплексно перевірити якість засвоєння знань нормативних навчальних дисциплін професійної підготовки (теорії і методики юнацького спорту, основи теорії спортивних змагань, теорії і методики спортивного тренування, професійної майстерності тренера).

2. Виявити здібності до педагогічного мислення, причинно-наслідкові зв'язки педагогічного процесу, вміння аналізувати свою професійну діяльність.

3. Перевірити рівень оволодіння випускниками освітнього ступеня «бакалавр» сучасними педагогічними, психологічними інноваціями, основами педагогічної майстерності та методика викладання фахового предмету різним віковим групам населення.

4. Виявити вміння практично застосовувати теоретичні знання при вирішенні завдань практичного характеру.

5. Державний екзамен проводиться як комплексна перевірка знань студентів з нормативних навчальних дисциплін професійної підготовки за чотирма розділами: «Теорія і методика юнацького спорту», «Основи теорії спортивних змагань», «Теорія і методика спортивного тренування», «Професійна майстерність тренера». Така побудова дає можливість творчо підходити до комплектування екзаменаційних білетів, охопити всі розділи та матеріал зазначених дисциплін.

6. З кожної дисципліни змістовно добирають чотири запитання теоретичного рівня і компонуються в один білет.

Наприклад, можливий варіант білета № 1:

1. Охарактеризуйте особливості планування змагань у ході навчально-тренувального процесу в ДЮСШ.

2. Дайте загальну характеристику концепції навчання і виховання.

3. Назвіть види тренажерів за цільовою спрямованістю, що використовуються в тренувальному процесі.

4. Назвіть основні фактори організації системи спортивної підготовки дітей та підлітків.

Кожне питання в програмі має розширене (деталізоване) дроблення на структурні компоненти, що для студента є орієнтиром чи навіть умовним планом відповіді на екзамені.

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ АТЕСТАЦІЇ

Атестація здобувачів вищої освіти здійснюється на підставі стандарту вищої освіти, оцінки рівня їх інтегральної, загальних і спеціальних компетентностей, передбачених рівнем Національної рамки кваліфікацій і освітньо-професійною програмою підготовки фахівців спеціальності 017 Фізична культура і спорт.

Атестація здійснюється відкрито і гласно. Здобувачі вищої освіти та інші особи, присутні на атестації, можуть вільно здійснювати аудіо- та/або відео фіксацію процесу.

Проведення державної атестації здобувачів вищої освіти за дистанційною формою відбувається відповідно до «Порядку проведення атестації здобувачів вищої освіти із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка», затвердженого вченою радою університету 28 травня 2020 року, протокол № 3 та введеним в дію наказом в. о. ректора від 29 травня 2020 року № 49-ОД (режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/1-2YKbVhA9kOPuK50skjgwxBD1BazHmnA/view>).

Відповідно до цього положення на платформі Moodle створюється курс, який наповнюється усіма необхідними методичними матеріалами для успішного проведення комплексного екзамену.

Державний екзамен проводиться в усній формі відео конференції із забезпеченням гарантованої автентифікації здобувачів вищої освіти за допомогою Google Meet. Здобувач вищої освіти автентифікується в Moodle, відкриває курс «Атестація», отримує білет, готує відповідь на питання білету та відповідає на них. Екзаменаційна комісія обговорює оцінки відповідей здобувачів вищої освіти та повідомляє їх їм. Після закінчення атестації відео конференція завершується.

ПЛАН ВІДПОВІДІ СТУДЕНТА НА ЗАПИТАННЯ БІЛЕТА ПІД № 1:

1. Охарактеризуйте особливості планування змагань у ході навчально-тренувального процесу в ДЮСШ:

- планування змагань у групах початкової підготовки на прикладі свого виду спорту;
- планування змагань у групах попередньої базової підготовки на прикладі свого виду спорту;
- планування змагань у групах спеціалізованої базової підготовки на прикладі свого виду спорту.

2. Дайте загальну характеристику концепції навчання і виховання:

- інтерналістична теорія;
- екстерналістична теорія.

3. Обґрунтуйте види тренажерів за цільовою спрямованістю, що використовуються в тренувальному процесі:

- тренажери для навчання та вдосконалення техніки гри;
- тренажери для тактичної підготовки;
- тренажери для розвитку спеціальних рухових здібностей, необхідних у спортивній грі;
- тренажери для вирішення розвитку спеціальних фізичних якостей у поєднанні з удосконаленням техніки виду спорту; (метод сполучних впливів спрямований на інтегральну підготовку);
- тренажери для оцінки рівня підготовленості в системі комплексного педагогічного контролю.

4. Назвіть основні фактори організації системи спортивної підготовки дітей та підлітків:

- діагностика індивідуальних можливостей та вибір відповідного виду спортивної діяльності;
- навчально-тренувальний процес, змагання, реабілітація;
- спосіб життя, який дозволяє поєднувати заняття спортом з інтелектуальним (емоційним) розвитком особистості;
- контроль і корекція всієї системи спортивної підготовки та її компонентів.

ПЛАН ВІДПОВІДІ СТУДЕНТА НА ЗАПИТАННЯ БІЛЕТА ПІД № 2:

1. Дайте загальну характеристику видам спортивних змагань:

- першості (або чемпіонати);
- кубкові змагання;
- кваліфікаційні змагання;
- відбіркові змагання.

2. Охарактеризуйте структуру і функції педагогічної діяльності:

- диференціація конкретних видів діяльності;
- педагогічна система;
- структурні компоненти;
- функціональні компоненти.

3. Назвіть основні способи попередження спортивного травматизму:

•неправильна організація і методика проведення навчально-тренувальних занять, нераціональний розклад, відсутність порядку, занадто велика кількість спортсменів у групі, присутність сторонніх осіб під час занять;

- порушення правил охорони праці та техніки безпеки;
- незадовільна виховна робота, серед спортсменів, наслідком чого можуть бути недисциплінованість, грубість, застосування недозволених дій, прийомів;
- порушення вимог лікарського контролю;
- несприятливі метеорологічні умови.

4. Охарактеризуйте основні педагогічні прийоми під час морального виховання юних спортсменів:

- авансування довірою;
- спонукання довірою;
- моральна підтримка;
- покарання;
- виховання.

ПЛАН ВІДПОВІДІ СТУДЕНТА НА ЗАПИТАННЯ БІЛЕТА ПІД № 3:

1. Охарактеризуйте «Положення» про змагання зі свого виду спорту для групи спеціалізованої базової підготовки:

- загальна характеристика «Положення» про змагання;
- детальна характеристика розділів «Положення про змагання»;
- охарактеризуйте розділ «Положення про змагання» «Мета і завдання змагань»;
- охарактеризуйте розділ «Положення про змагання» «Керівництво змаганнями»;
- охарактеризуйте розділ «Положення про змагання» «Місце і термін проведення змагань»;
- охарактеризуйте розділ «Положення про змагання» «Учасники й організації, що допускаються до змагань»;
- охарактеризуйте розділ «Положення про змагання» «Системи розіграшу й розподіл учасників за групами»;
- охарактеризуйте розділ «Положення про змагання» «Системи заліку і визначення переможця змагань»;
- охарактеризуйте розділ «Положення про змагання» «Форма і термін подання заявок на участь у змаганнях»;
- охарактеризуйте розділ «Положення про змагання» «Час і місце проведення жеребкування»;
- 9. охарактеризуйте розділ «Положення про змагання» «Порядок нагородження переможців»;
- 10. охарактеризуйте розділ «Положення про змагання» «Умови подачі і розгляду протестів»;
- 11. охарактеризуйте розділ «Положення про змагання» «Порядок прийому учасників».

2. Які ви знаєте компоненти педагогічної діяльності у процесі становлення професійного досвіду:

- гностичний компонент;
- проектувальний компонент;
- організаційний компонент;
- комунікативний компонент.

3. Дайте характеристику технічним засобам для теоретичної підготовки спортсменів:

- характеристика сучасних відеокамер, які використовуються у спорті вищих досягнень, для характеристики біомеханічної структури рухів;
- характеристика сучасних відеокамер, які використовуються у спорті вищих досягнень під час офіційних ігор.

4. Назвіть основні дидактичні принципи навчання:

- принцип науковості;
- принцип систематичності та послідовності;
- принцип свідомості та активності;
- принцип наочності;

- принцип доступності;
- принцип міцності засвоєння;
- принцип індивідуалізації.

ПЛАН ВІДПОВІДІ СТУДЕНТА НА ЗАПИТАННЯ БІЛЕТА ПІД № 4:

1. Дайте загальну характеристику критеріям педагогічної майстерності:

- психологічний критерій педагогічної майстерності;
- функціональний критерій педагогічної майстерності;
- тренер високого рівня майстерності;
- тренер середнього рівня майстерності;
- тренер низького рівня майстерності.

2. Охарактеризуйте кошторис витрат на підготовку до участі у змаганнях у разі, якщо ви приймаюча сторона (наведіть приклад зі свого виду спорту – складіть кошторис витрат):

- орендна плата за використання спортивних споруд;
- оплата праці обслуговуючого персоналу;
- витрати на художнє оформлення спортивного залу, спортивного майданчика;
- витрати на оплату праці суддів (проїзд, добові, розміщення).

3. Обґрунтуйте значення спортивної техніки для різних видів спорту:

- дайте визначення спортивної техніки;
- охарактеризуйте групи видів спорту з характерною для них спортивною технікою;
- охарактеризуйте швидкісно-силові види спорту;
- охарактеризуйте види спорту, для яких характерна перевага прояву витривалості при оптимальних зусиллях різної інтенсивності;
- охарактеризуйте види спорту оцінка результату в змаганнях яких залежить від готовності і виразності рухів, які виконують по заданій програмі;
- охарактеризуйте види спорту для яких характерна активна взаємодія спортсменів при умовах рухової діяльності, які постійно змінюються.

4. Назвіть та охарактеризуйте основні періоди, на які поділяється навчально-тренувальний рік:

- підготовчий період;
- змагальний період;
- перехідний період.

ПЛАН ВІДПОВІДІ СТУДЕНТА НА ЗАПИТАННЯ БІЛЕТА ПІД № 5:

1. Охарактеризуйте зміст структури підготовленості тренера:

- загальнотеоретична базова підготовленість;
- спеціально-теоретична базова підготовленість;
- професійно-педагогічна підготовленість;
- професійно-практична підготовленість.

2. Вкажіть на особливості оформлення іменної заявки для участі у змаганнях (наведіть приклад зі свого виду спорту в ДЮСШ):

- послідовність дій при оформленні іменної заявки.

3. Назвіть та охарактеризуйте компоненти, за допомогою яких можна регулювати інтенсивність навантаження:

- швидкість пересування;
- величину прискорення;
- координаційну складність вправи;
- темп виконання вправ, кількість їх повторень за одиницю часу;
- величину напруження, у відсотках від особистого рекорду в конкретній вправі;
- амплітуду рухів (чим вона більша, тим більша інтенсивність навантаження);
- опір навколишнього середовища;
- величину додаткового обтяження;
- психічну напруженість під час виконання вправ.

4. Назвіть основні методи навчання в процесі спортивної підготовки:

- словесні методи;
- наочні методи;
- практичні методи.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЄТЬСЯ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДО ЕКЗАМЕНУ

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Вознюк Т. В. Основи теорії та методики спортивного тренування: навчальний посібник. Вінниця: ФОП Корзун Д. Ю., 2016. 240 с.
2. Волков Л. В. Основи спортивної підготовки дітей і підлітків. Київ: Вища школа, 2013. 152.
3. Гуска М. Б. Дорош В. У., Стасюк І. І., Козак Є. П. Організація, проведення змагань зі спортивних ігор (волейбол): навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: «Аксиома», 2017. 281 с.
4. Гурман Л. Д. Основи теорії і методики спортивного тренування. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. 368 с.
5. Гурман Л. Д., Ротар О. В. Основи теорії та методики спортивного тренування: методичні рекомендації для студентів-заочників факультету фізичної культури. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2013. 34 с.
6. Гурман Л. Д., Ротар О. В. Документація з організації та проведення спортивних змагань в школі: на допомогу вчителю фізичної культури: методичні рекомендації Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. 63 с.
7. Драчук А. І. Теорія і методика викладання гандболу: навчальний посібник. Вінниця: «Ландо ЛТД», 2011. 154 с.
8. Костюкевич В. М. Теорія і методика спортивної підготовки (на прикладі командних видів спорту). Вінниця: Планер, 2014. 616 с.
9. Петровська Т. В. Майстерність спортивного педагога: навчальний посібник Київ: НУФВСУ, видавництво «Олімпійська література», 2015. 184 с.
10. Прозар М. В., Козак Є. П. Теорія і методика викладання спортивних ігор (волейбол): навчальний посібник [для факульт. фіз. вих. і сп. вищих навч. закладів III-IV рівнів акредитації]. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня Рута», 2015. 234 с.
11. Платонов В. М. Система підготовки спортсменів в олімпійському спорті. Общая теория и ее практические приложения: учебник [для тренеров]: в 2 кн. Киев: Олимпийская литература, 2015. Кн. 1. 2015. 680 с.
12. Платонов В. М. Система підготовки спортсменів в олімпійському спорті. Общая теория и ее практические приложения: учебник [для тренеров]: в 2 кн. Киев: Олимпийская литература, 2015. Кн. 2. 2015. 752 с.
13. Поплавский Л. Ю. Баскетбол. Київ: Олімпійська література, 2004. 446 с.
14. Плахтій П. Д., Козак Є. П. Функціональні ефекти адаптації у фізичному вихованні і спорті. Кам'янець-Подільський: «Аксиома», 2019. 248 с.
15. Стасюк В. А., Стасюк І. І., Прозар М. В., Петров А. О. Теорія і методика викладання спортивних ігор (футбол): навчально-методичний посібник [для факульт. фіз. вих. і сп. вищих навч. закладів III-IV рівнів акредитації]. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня "Рута"», 2017. 162 с.